Írta: Benedek Csaba
2017. június 18. vasárnap, 13:25 - Módosítás: 2017. augusztus 15. kedd, 17:05

"Az igaz ember pedig hitből él" (Róm 1: 17/b)

Az 500 éves protestantizmus Jász-Nagykun-Szolnok megyében

Virtuális kiállításvezető (a cikk végén találja fotóalbumunkat).

2017. június 8-tól július 23-ig láthatták az érdeklődők a Szolnoki Galériában (5000 Szolnok, Templom út 2.) a szolnoki Damjanich János Múzeum munkatársai által a reformáció 500. évfordulója alkalmából készített kiállítást. A tárlat létrejöttét közel 2 éves kutatómunka előzte meg, Jász-Nagykun-Szolnok megye legjelentősebb protestáns felekezeteit felkeresve nézték végig a kutatók a klenódiumokat (ereklyéket), templombelsőket, fotókat és a hitélettel kapcsolatos tárgyi anyagot.

A kiállítás célja nem csupán az 500 éves reformációra való emlékezés, az ünneplés volt, a szervezők a néprajzi, művészettörténeti és történelmi háttér bemutatása mellett zászlajukra tűzték a hitélet megelevenítését is. Így a sok relikvia mellett az emberélet fordulóihoz (&aacute ;tmeneti rítusok) kötődő népszokásokat, a visletet, az iskolaügyet, a lakásbelsőt, a református könyvészetet és a vallásgyakorlat számos tárgyi kellékét (Bibliaolvasó kalauz régen és ma, falra akasztható igeversek) is szemügyre vehették a látogatók. A tájékozódást tablók segítették, így a protestantizmus rengeteg olyan területére láthattak rá az érdeklődők, melyekről ritkán esik szó a hétköznapi életben; a reformáció kialakulása, okai, történelmi, társadalmi háttere, elterjedése Európában és hazánkban, Jász-Nagykun-Szolnok megye csatlakozása a protestantizmushoz, az egyház szervezeti felépítése, a konfirmáció és úrvacsora sákramentuma (szentsége), az esketés, temetés (fejfák), a könyvnyomtatás vagy az iskolaügy fontossága .

A tárlat a rendszerváltás előtti időket kívánta megeleveníteni, így az azóta keletkezett egyházak és kisegyházak kimaradtak belőle. Jász-Nagykun-Szolnok megye jelentős része református vallású, az evangélikusok 4 településen vannak jelen (Mezőtúr, Tiszaföldvár, Csépa, Szolnok).

Az ereklyék bemutatásánál figyelembe vették, hogy minden korból, korszakból, típusból, anyagból legyenek használati tárgyak. A felbecsülhetetlen értékű relikviák (úrasztali kannák, kelyhek, tányérok, terítők) mellett számos meghökkentő, ritka darabbal is találkozhattak a látogatók. Megtekinthető volt egy úrvacsorai karcagi kanna, mely egy I. világháborúban elhunyt honvéd családjának ajándékaként került a gyülekezethez, és urnára emlékeztetett, egy tiszaburai keresztelőkancsó, amelyet egy nemesi család 2 évesen elhunyt kisgyermekének emlékére adományoztak az eklézsiának. Látható volt Badár Balázs világhírű mezőtúri (mű)fazekas mester 4 pálinkás butellája, melyek énekeskönyvet mintáztak, valamint egy szecessziós balkáni típusú edénye is. Ezen kívül az újabb edények közül a bort nem ivóknak úrvacsorai kisméretű poharait is felvonultatta a kiállítás, de megtekinthető volt egy söröskupából kialakított úrasztali kanna is, melyen ókori csatalajelenet és ajándékozási szöveg, dátum is olvasható.

Számos tárgyat érdekes történetek lengtek körül, az egyik úrvacsorai kanna a rendszerváltás után egy tyúkudvarból kerül elő és 20000 Ft-ért vásárolta vissza magának a gyülekezet, míg az öcsödi csigacsinálók egyedülállóan a református énekeskönyekre hasonlítottak. Igen megható történetet mesélt el egy úrvacsora készlet, melyet betegekhez vittek. A paraszti közösséget elhagyó, Délvidékre kirajzó csoport magával vitte azt 1785-ben, de ahogy a népi kultúra nem szívleli a beköltöző (idegen, gyüttment) embereket, az azt elhagyót is büntette. Így történt meg, hogy a visszatérőkre 25-öt verettek volna, az eklézsia ezt törvénybe is iktatta, amit aztán csak nem olyan régen törölt el a presbitérium (nevetségesnek hatott, hogy az adott település már testvérváros, de a visszatérőket még mindig botütéssel fenyegetik). A kiállításban szereplő készletet a gyülekezet újra elkészíttette, így az az eredeti 1935-ös másolata.

A tárlat legértékesebb három tárgyát külön vitrinben helyezték el, itt kapott helyett a tiszaderzsi Báthory-kehely, a tószegi Cseh György-kehely és a tiszaugi ón kehely. A páratlan művészettörténeti, néprajzi kollekció ebben a formában még soha nem volt közszemlére téve, így bátran kijelenthetjük, nagy élményben lehetett része azoknak, akik megtekintették.

{phocagallery view=category|categoryid=56}